

За шћаміу ѝрредіо Момчло Јовановић

(на основу загубљене репортаже из 1868. године)

| КЊИГА БУЏЕТА ОБШТИНЕ БОРАЧКЕ 1864 – 1869.

О Бору, као насељу, пре 18. века нема много писаних података. На једној земљописној карти из 1718. године, коју је урадила Аустријска војна комисија за разграничење после Аустро-Турског рата од 1716-1718. године, Бор се спомиње као Borins, а спомиње се још неколико насеља на данашњој територији општине.

Међу крџалијама Османа Пазваноглуа спомиње се неки Дулкан из Бора као велики јунак.

Становници Бора, као и остало становништво Тимочке крајине, прилагођавали су се општим приликама које су владале у оном времену. Због турског зулума, а нарочито у периоду ратних операција на овим просторима, становништво је напуштало своје домове и бежало према Пожаревцу или преко Дунава. Поједина насеља остала су без становништва. После извесног времена, када су се побољшали услови за живот и сигурност, многи су се враћали на стара огњишта. У опустела насеља долазили су из других крајева, тражећи сигурност и услове за живот и рад. Са припајањем Тимочке крајине Кнежевини Србији 1833. године, услови живота и лична сигурност су побољшани и више није било узрока иселавања.

У Бору је 1834. године било 42 куће са 415 пореских глава. Околна села била су већа. Слатина је имала 131 кућу, Брестовац 133 куће и Кривељ 137 кућа. Зато је Бор као насеље до 1864. године био у саставу Брестовца или Кривеља.

У добрим природним условима, са доста зиратне земље, ливада, шума и воде, становништво се повећавало наталитетом и досељавањем. Развијени су били земљорадња, винарство, пчеларство и сточарство, првенствено узгој свиња.

Трговци из Аустро-Угарске (пречани) били су стално присутни на вашарима (панађурима), откупљивали су стоку и сточарске производе и преко Голупца, где су били торови за контролу здравља и карантин стоке, Дунавом превозили за Пешту.

После пописа становништва и њихове непокретне имовине 1863/1864. године, Бор се као насеље у Општини Кривељ, Срез Зајечарски, одвојио у самостално административно место – општину. Подаци из наведеног пописа, нажалост, никада нису публиковани. Сачувано је 10 страница из *Књиге буџета Обштине Борачке, Среза Зајечарског*, за период од 1864-1869. године. Књига буџета општине вођена је на табацима папира димензија 500 x 390 mm. Папир је био непрозиран, зеленкасте боје. За писање је коришћено мастило црне боје. Књигу буџета писало је више лица (по годиштима) и употребљавали су и нека

слова из старословенске азбуке. Писац овог текста користио је нашу азбуку, а речи са старословенским словима написао ја како се изговарају. Као обрачунска валута коришћени су порески грош и пореска пара. Истовремено, у сваодневном животу користио се чаршијски грош, који је вредео мање од пореског гроша. Остале валуте које су биле у оптицају у Кнежевини Србији, преко важећег паритета у обрачуну са државом, исказиване су у пореском грошу и пореској пари. На левој страни Књиге буџета исказиван је приход, а на десној страни расход. Анализом прихода и расхода може се доћи до сазнања о развоју села Бора, од тренутка када је постао административно место, као и о животу и раду његових становника.

У жељи да се о Бору, као насељу из 19. века, о коме имамо мало писаних докумената, та празнина мало попуни, објављујемо овај прилог, чију основу чини **“Књига буџета Обшћине Борачке од 1864. до 1869. године”**.

Нека опажања (напомене) у вези наведене Књиге буџета:

1. Године 1864, 1865, 1866, 1867. и 1968. приход је био већи од расхода.
2. Општина је морала, на основу Закона из априла 1860. године, део прихода да орачи уз интерес (камату) од 10% годишње.
3. Општински суд је 1865. године донео одлуку о побољшању расног састава свиња, куповином 3 нераста.
4. Иако је већина општинара била неписмена, 1866. године донета је одлука о куповини часописа *Воина и Видовдан*.
5. Општина је 1867. године издвојила део средстава за одржавање школе. До сада је писано да је школа у Бору основана 1871. године.
6. Репрезентација је као издатак била позната још 1867. године, када су утрошена средства за дочек државних чиновника.
7. Буџетска година је трајала од 1. новембра до 31. октобра следеће године.
8. У оквиру Суда Обштине Борачке 1867-1868. године поред председника и два члана волонтера, на платни списак додају се секретар суда, два бирова и два шумара. Захваљујући бризи ондашњих шумара, део Хомоља који је у саставу Општине Бор, остао је до данас под шумом.
9. Руководство општине 1867. године плаћа долазак из Зајечара уреднику листа *Видовдан*, ради писања прве репортаже о Бору.
10. Општина је својим средствима учествовала у одржавању цркве у Слатини.
11. Остаје нејасно да ли је *Живко Тодоровић из Турске* 1868. године био избеглица.
12. Држава је финансијско пословање општине контролисала преко среског начелника или од њега овлашћених лица.

КЊИГА БУЏЕТА
ЗА 1864.ГОДИНУ

Обштина Борска

Срез Зајечарски

(Напомена: листови су по средини поцепани, па у делу прихода недостаје део о парама.)

РАЧУНИ

ПРИХОД

СОДРЖАНИЕ

При одвајању села Бора из Обштине Кривељске, када је за себе
обштина постала, припало му е капитала за касу обштинску
у монети 82 цесара, 15 руба, 612 цванцика, 4 брава и 1 грош
у бакру, пресабирано.

Порезних	
Грош	Пара
2444	26

Овогодишние приходи

1. Од 36 ПЕЧАТА по 5 пара пореских	4	2
2. Од 6 ПОТВРЂЕЊА по 2 гроша пореских	12	
3. Од 600 гроша пореских ТАКСА КАНЦЕЛАРИЈЕ по 5% годишње	30	
4. Од АРЕНДЕ едне МЕХАНЕ по 72 гроша пореских годишње	72	
5. Од 2138 гроша пореских ИНТЕРЕСА 10% год. за целу 1864.год.	213	32
6. Од новчане добити на 8 цесар и 2½ руба	19	
7. Од Степана Ђорђевића из Слатине за ПОПАШУ ЕДНЕ ТУРМЕ КОЗА	593	

Сумма 3308 32

Када се расход на противној страни изложени одбие

29

Остатак за 1865.годину

Сумма 3279 32

Ови новци налазе се

А) у 11 ОБЛИГАЦИЈА под интересом 10% годишње, за 1865.годину	1900	20
Б) у ГОТОВОСТИ код Главног кмета и Рачунополагача Живка Живковића	1379	12
	Сумма 3279	32

30.носември 1864.године

У Бору

Истинитост рачуна признавамо без икаквих примедби

Обштинари

+ Петар Димитров

+ Јова Јаношевић

МП

Пред.помиритерног Суда

Живко Живковић

Членови

Паун Дулкан

Паун Дами...

РАСХОД

Срез Зајечарски

СОДРЖАНИЕ

По квити А за Општинску канцеларију НАБАВКА СТВАРИ И МАТЕРИЈАЛА

	Порески	Пара
	Грош	
	29	
Сумма	29	

Да заиста у 11 облигацији осигураним новац сагласније решење од 16.априла 1860.год. В1.1085 под интересом 10% годишње за 1865 годину 1900 гроша и 20 пара пореских издато и осведочено. За оставше готовости долуподписани и печатом сваким одостоверен.

Начелник Среза Зајечарског
II класе
Д. Кара-Марковић

МП
Печат општине Борске
округао и по ободу

Пред.помирит.суда
у средини општине Борачке

Печат Начелника Среза
четвртаст и са иницијалима Д.М.-запечаћено првеним воском

ЗА 1865.ГОДИНУ

РАЧУНИ

ПРИХОД

САДРЖАНИЕ

	Порески	
	Грош	Пара
ЛАНСКИ КАПИТАЛ био	3279	32
овогодишни приход		
1. Од 25 ПЕЧАТА по 5 пара пореских	3	
2. Од 3 ПОТВРЂЕНИХ по 2 гроша пореских	6	
3. Од 450½ гроша пореских рачун по 5% до 15. маја 1865. год.	22	2
4. Од 250 гроша пореских рачун по 3% од 15. маја до 1. ноембра 1865. г.	13	20
5. Од ТАКСЕ ПАПИРНЕ	4	10
6. Од НОВЧАНЕ КАЗНЕ по приложеном списку	66	
7. Од ПОПАШЕ ЕДНЕ ТУРМЕ	560	
8. Од едне МЕХАНЕ АРЕНДА	72	
9. Од продате старе општинске куће	84	
10. Од ДАНКА МИТРОВЕНСКОГ 1864/1865 претекло	6	
11. Од ДАНКА БУРЂЕВСКОГ 1865. године	4	
12. Од ДУЖНИКА КАСЕ ОПШТИНСКЕ интереса по 10% год. по списку	270	26
13. Од новчане добити на 2 цесара по 2 и 2¼ рубли по 1 грош порески	6	10
	Сумма 4398	24
Када и расход на противној страни изложено одбиа	265	20
Оста за 1866. годину	Сумма 4133	4
Ови се новци налазе		
А) у 23 ОБЛИГАЦИИ под интересом 10% за 1866. годину	2762	20
Б) у ГОТОВОСТИ код Главног кмета рачунополагатена Димитрија Јанковића по ноти на противној страни изложеној	1370	24
	Сумма 1866. год	44

14. децембра 1865. год.

У Бору

Истинитост рачуна признато без икакве примедбе

Обштинари

+Јован Јаношевић

+Груја Ћосић

Предс. пом. суда

Димитрије Јанковић

Чланови

Адам Питковић

Месин Антонијевић

СОДРЖАНИЕ

По признаници А за 3 НЕРАСТА по ОДОБРЕНИЕ Г. МИНИСТРА
 ФИНАНСИИ од 1.октомбра 1865.год. EN 2127 и потврђено приложеном
 акту Начелника Среског

	Порески	
	грош	пара
	265	20
Сумма	265	20

НОТА НОВЦА

У готовински код рачунополагача за рачунску 1866.год. оставши
 наименовани монете

1.48 цесар по 28 гроша пореских	1344	
2.2¼ рубла	24	30
3.у бакру	1	34
Сумма	1369	64

Да е заиста у 23 облигации осигураним по ... решениа од 16.априла 1860 год. EN 1085 годишњи
 интерес 10% год. за рачунску 1866 годину 2762½ пореске издато посведочено. Заоставше
 готовости долеподписани на одабраним подписом и печатом своим одостовераве

Начелник Среза Зајечарског

II класе

Д. Кара-Марковић

МП

Приложени рачун приликом визитације прегледао Полић Б. Ант.

М.Марковић

27
 1.866

ЗА 1866.ГОДИНУ

РАЧУН

Прихода и расхода общине Борачке за 1866.годину

ПРИХОД

	Порески	
	Грош	Пара
1. По закључену рачуну за 1865.годину остатак капитала за 1866.г.	4133	4
2. По списку под 1 наплачено е интерес у рачунску 1866.годину	355	22
3. Од 1 МЕАНЕ АРЕНДА	72	
4. Од КАНТАРСКЕ АРЕНДЕ	43	
5. Од продате общинске куће старе	55	
6. Од данка Ђурђевског пол. година 1866.год. претекло	24	
7. Од приреза 1866.год. претекло	23	
8. Од добити новчане на издате суме о трошку пореском	86	
9. Од ПРИРЕЗА МИТРОВСКОГ пол. година 1856/1866 претекло	10	
10. Од ПОПАШЕ	55	
11. Од ЊИВЕ ОБШТИНСКЕ кириа	24	
12. Од ПРОДАТО КОНОПЛА ОБШТИНСКО	56	
13. Од 10 ПОТВРЂЕНИА	20	
14. Од НОВЧАНЕ КАЗНЕ по списку под 1	12	
15. Од 50 ПЕЧАТА МАЛИ по 5 пара	6	10
16. Од ПАРНИЧНЕ ТАКСЕ	58	36
17. ДОБИТ НОВЧАНА на суме издате под бр. 1, 2 и 3	49	98
	Свега	13
Кад се одби расход од прихода	634	23
Остатак капитала чисто	4.414	30

и то :

у 26 комада облигации 3.757 20}
 = 4.414 30
 код Главног Кмета готовина 657 10}

Истинитост оваки рачуна без никакве примедбе као тачност признаемо:

Одборници
 Јанко Думитрашков
 Боснок Марковић
 Живко Живковић
 Јанко Младић
 Јанко Паунов
 Илија Паунов
 Паун Дамјанов
 Ђорђе Парашков

МП

Пред.Суда общинског
 Јова Катић

Членови
 Јова Јаношевић
 Младен Јоновић

РАСХОД
По квинтама под А и Б

	Порески	
	Грош	Пара
1. Издато за ПОПРАВКУ ово ОБШТИНСКЕ КУЋЕ И КОША а по одобрени Г. Министра од 20. августа 1864. еп 1494	537	
2. По квинтама под Б за НЕРАСТОВЕ ОБШТИНСКЕ допуштена наплата	52	23
3. По квинтама под Г и Д за НОВИНЕ ВОИНА И ВИДОВДАНА	45	
Свега расхода	634	23

Монета готовине	
у 20 цесар по 28гр.	560 } = 657.10
45 цванци рубли по 2гр.	90 }
У бакру	7.10 }

Да е заиста сумма од 3757 гр. и 20 пара порески у 26 комада облигација издата и осигурано као и да се горњаја готовина при Глав. Кмету Јовану Лалићу налази, подписом и печатом сведок прегледао и закитио рачун.

За Нач. С. Зајечарског
Чин. II класе
М. Н. Симић

24. децембра 1866. год.
у Бору

Прегледао
Потоћ. Нитов
М. Марковић

Свота 2.042	537	23
Остатак квинтама изгото	4.114	20
Свота 2.757	560	23
Остатак квинтама изгото	4.414	20

Рачун
Прихода и расхода поменуте Обштине за рачунску 1867-му годину

ПРИХОД

	Порески	
	Грош	Пара
1. По закљученом рачуну за 1866-ту рачунску годину, остало капиталу за 1867-му рачунску годину	4414	30
2. АРЕНДА МЕАНСКА	72	
3. АРЕНДА КАНТАРСКА	37	8
4. АРЕНДА ЊИВЕ ОБШТИНСКЕ	12	4
5. СУДСКЕ ТАКСЕ	54	30
6. ПРИРЕЗ буџетске суме преко прихода за издатке одобрено и покупино	642	8
7. Добит повчана на издатке под броем 1, 2 и 3	31	24
8. ИНТЕРЕС НАПЛАЋЕН по списку под 1	408	2
9. НОВЧАНЕ КАЗНЕ по списку под 1	39	
Сумма	5712	46
Када се сума Расход од Приход одбие	482	30
Остае чист капитал	5229	16
и то :		
у 36 комада облигациа по списку под III	4547	20
у готовом код Кмета	681	36
Сумма	5229	16

РАСХОД

	Порески	
	Грош	Пара
1. По квинти под I и II за материјал канцеларијски	89	10
2. По квинти под III IV и V за ОБДРЖАВАЊЕ ШКОЛЕ	31	
3. По квинти под VI и VII трошак на ДОЧЕК ЧИНОВНИКА	356	20
Сумма	482	30

ПРИМЕТЧАНИЕ у овом рачуну расхода нису сви издатци у буџету ставити означени.
За то : шта е одобрено буџета у месецу марту 1867.год. Дакле постао е данак Митровског полугодна 1867.год. разрезан и покупит.....и Суд е неставивше издатке за плату персонала Суда и служитеља 10 дозљеном начину прирезом исплатио.

Предпоменути рачуни и у истому.....документа подликавши Одборници прегледали су и као истинитост у свему признају и потврђују.

Одборници Обштине Борачке

+Јанко Думитрашковић

+Паун Јоновић

+Босиок Марковић

+Гаврило Ђосић

+Јанко Пауновић

+Ђорђе Траиловић

+Јован Новаковић

РАЧУН
Прихода и расхода Обштине Борачке
за 1867/68 год. Од 1. ноембра 1867 до 1. ноембра 1868не године

ПРИХОД

	Овогодишњи приход		Капитал од прошле год.	
	Грош	Пара	Грош	Пара
П О Р Е С К И				
1. По закљиченим рачуна за прошлу 1866/67 годину учињеног Остаје			5344	19
2. За текућу рачунску годину од 1. ноембра 1867 до 1. ноембра 1868 године добивено је од интереса на капитал општински под 1 списку приложеном	465	38		
3. По списку приложеном од акција на пића по под 2 изводу	72			
4. Од аренде кантарске по под 3 изводу	39	6		
5. Од аренде њива општински по под 4 изводу	27	34		
6. Од таксе судске по под 5 изводу	27	20		
7. Од казни по под 6 изводу	12			
8. Од печата мали по под 7 изводу	1			
9. Од претекши данкова за Митровско 1867/8 и за Ђурђевско 1868 године по под 8 изводу	3			
10. Од продати нерастова општински по под 9 изводу	373	32		
11. Од приреза на попуњење буџетске суме за расход одобрено е по под 10 изводу	<u>2538</u>	<u>10</u>	<u>3560</u>	<u>20</u>
За пренос сумма			8504	39
Од приреза за недостатак сумме за школу по буџету одобрено по под 11 изводу	<u>103</u>	<u>24</u>	<u>103</u>	<u>24</u>
За пренос сумма			9008	23
Пренешена сумма			9008	23
Кад се на противној страни означена сумма расхода одбие у			<u>2952</u>	<u>38</u>
Сумма			6055	25
Од ове сумме налази се :				
на 40 облигација по списку под 12			4652	20
у готовости код рукователя Живка Живковића из Бора			<u>1403</u>	<u>5</u>
Свега сумма			6055	25
12. ноембра 1868. год.				
у Бору				

ИЗДАВАНО	Шта е		Колико	
	буџетом одобрено		од одобрене	
			суме издато	
	ПОРЕСКИ			
	Грош	Пара	Грош	Пара
1. По Буџету одобрена је плата председателу општинског суда а издато по 1вој квити	572			
Председнику Суда Општине Борачке Живку Живковићу на име плате од 1.ноемвра 1867 до 1.ноемвра 1868 године			572	
2. По Буџету одобрена је плата на два члена Општинског Суда а издато је на 2 квите Младену Јоновићу и Јови Јаношевићу членовима из Бора на име плате од 1.ноемвра 1867 до 1.ноемвра 1868 године	572			
3. По Буџету одобрена је плата писару Општинског Суда а издато по једној квити Лазару Карабашевићу писару Општине Слатинске и Борачке на име плате од јануара до 1.ноемвра 1868 године	430			
4. По Буџету одобрена плата Бироу а издато на две квите Краји Грујићу и Груји Предићу из Бора на име плате од 1.ноемвра 1867 до 1.ноемвра 1868 године	144		358	13
			144	
За пренос сумма			1646	13
Пренета сумма			1646	13
5. По Буџету одобрена плата шумару а издато је на две квите Милошу Лукићу и Петру Мартину Ношићу из Бора на име плате од 1.ноемвра 1867 до 1.ноемвра 1868. године	144			
6. По Буџету одобрено је материјал за канцеларију Општинског Суда а издато на три квите уреднику ВИДОВДАНА Николе Цоловићу из Зајечара и Пауну Мишићу из истог места	100			
7. По Буџету одобрено је на одржавање зданија Суда Општинског а издато по једној квити Живку Тодоровићу из Турске	200		77	34
8. По Буџету одобрено је на одржавање Цркве и Школе допис актом господина Начелника Среза Зајечарског од 13.августа т.године № 3344 за прекривање Цркве Слатинске	65	11		
9. За недостатак оправке школе покрај Буџетске суме Актом Господина Начелника Среза Зајечарског од 11.ноемвра т.године № 4344 одобрено је да се прирезом 325 гроша и 5 пара порески покупи, не од ове е суме само колико је било потребно у 222 гроша чаршијских покупљено у паре	103	24		
а издато на 4 квите Јовану Наумовићу из Кривела, Радовану Миловановићу из Слатине и Ивану Микуловићу из Кривела			367	9
За пренос сумма			2352	38
Пренешена сума			2352	38
10. По Буџету одобреном на дочек полицајски чиновника а издато на три квите Атанасији Голубовићу из Бора и Николи Витковићу из Слатине	600			
			600	
Свега сума			2952	38

При прегледу присуствовали су и овако нашли

Одборници
 +Јанко Думитрашко
 +Босијок Мариновић
 +Јова Новаковић
 +Јанко Владић
 +Паун Јоновић
 +Павле Николић
 +Гаврило Ћосић
 +Ђорђе Траиловић

Руководелови
 Председник Суда Општине Борачке
 Живко Живковић
 Членови
 Младен Јоновић
 Јова Јаношевић
 Писар
 Лазар Карабашевић

РАЧУН
Прихода и расхода Обштине Борачке
за 1868/69 год. Од 1. ноембра 1868 до 1. ноембра 1869не године

ПРИМАНИЕ	Овогодишњи приход		Капитал од прошле год.	
	Грош	Пара	Грош	Пара
По закљиченим Рачуна за прошлу 1867/1868 годину учињеног остаје начисто капитал ове општине у за текућу Рачунску годину од 1. ноембра 1868 до 1. ноембра 1869не године добивеног и то:			6055	25
1. Од интереса на капитал Општински по под 1 списку	541	16		
2. Од акцисе на пиве по под 2 изводу	72			
3. Од аренде кантарске по под 3 изводу	37	8		
4. Од аренде с њива општински по под 4 изводу	99	39		
5. Од резултата таксе судске по под 5 изводу	29	6		
6. Од казни новчане по под 6 изводу	60			
7. Од печата мали по под 7 изводу	1	10		
8. Од оборине по под 8 изводу	48	1		
9. Од претекшег данка за Ђурђевско 1869 полгодине по под 9 изводу		2		
10. Од продатог едног старог коша Општинског по под 10 изводу	18	24		
11. Од приреза на попуњење Буџетске суме за расход одобрено је по под 11 изводу				
	1829	30	2739	14
Сумма			8794	39

ИЗДАВАНО	Шта е буџетом одобрено		Колико од одобрене суме издато	
	Грош	Пара	Грош	Пара
1. По Буџету одобрена је плата Председатели Општинског Суда а издата је на три квите Председнику Суда Општине Борачке бив. Живку Живковићу а садањем Младену Јоновићу на име плате од 1. ноембра 1868 до 1. ноембра 1869не године	576		576	
2. По Буџету одобрена је плата на два члена Општинског суда а издато на шест квите Младену Јоновићу, Јови Јаношевићу, Јовану Јанковићу и Гаврилу Ћосићу членовима из Бора на име плате од 1. ноембра 1868 до 1. ноембра 1869не године	576		576	
3. По Буџету одобрена је плата писару Општинског Суда а издато на две квите Лазару Карабашу писару Општинске Слатинске и Борачке на име плате од 1. ноембра 1868 до 1. ноембра 1869не године	432			
4. По Буџету одобрена плата Бироу а издато је на две квите Груји Предићу и Краји Грујићу из Бора на име плате од 1. ноембра 1868 до 1. ноембра 1869не године	140		140	
За пренос сумма			1724	

Общая Копия

Ча 10
Па 2

П р о т о к о л о в с е д е н и я
С п е ш н о

Принятые решения по делу Общества...
Копия...
Копия...
Копия...

2444

Обороты Притока

1. Огр. 36. Платеж по 5. копейкам	4.2
2. " 6. Платеж по 2. копейкам	12
3. " 600. Приток по 5% копейкам	30
4. " Приток по 5% копейкам	22
5. " 2128. Приток по 10% копейкам	212.8
6. " Приток по 10% копейкам	19
Ежегодный приток	573

Сумма 3206

Копия протокола...

29

Оценка за 1865. Приток...

3279.32

Общая Копия...

А. у. М. Общества по 10% копейкам за 1865. год

1900.20

Общая Копия по 10% копейкам...

1379.12

Сумма 3279.32

30. Ноября 1864. год
и т. д.

Учредительное собрание...
Общество...
Исполнительный комитет...
Государственный...

Секретарь...
Председатель...